

## **Kulis gegn Póllandi**

**Dómur frá 18. mars 2008**

**Mál nr. 15601/02**

**10. gr. Tjáningarfrelsi**

*Meiðyrði. Fjölmíðlar. Stjórnámálemenn. Gildisdómar.*

### **1. Málsatvik**

Kærandi, Mirosław Kulis, er pólskur ríkisborgari, fæddur 1956 og búsettur í Łódź í Póllandi. Kærandi á útgáfufyrirtækið *Westa-Druk* sem gefur út vikuritið *Angora*. Málið tengist meiðyrðamáli sem var höfðað gegn kæranda vegna birtingar tímaritsins á viðtali við lögmann Izabelu Malisiewicz-Gasior og eiginmanns hennar, en þau voru sökuð um að hafa rænt dóttur Andrzej Kern, sem var varaforseti neðri deildar pólska þjóðþingsins.

Hinn 10. júní 1992 bar Kern fram kærú á hendur Malisiewicz-Gasior til svæðissaksóknara í Łódź og sakaði hana um að hafa rænt sautján ára dóttur sinni, M.K. Við rannsókn málsins hélt Malisiewicz-Gasior því fram að M.K. hefði strokið að heiman með Maciej kærasta sínum og syni Malisiewicz-Gasior. M.K. hefði margsinnis strokið að heiman fyrr vegna ágreinings við foreldra sína. Í kjölfarið var leitað í íbúð Malisiewicz-Gasior og eiginmanns hennar og sími þeirra hleraður. Malisiewicz-Gasior og eiginmaður hennar voru jafnframt handtekin og úrskurðuð í gæsluvarðhald um tíma. Rannsókn á hendur hjónunum var felld niður í ágúst 1992.

Hinn 29. júní 1992 kom Kern fram í sjónvarpi með beiðni um aðstoð við að finna dóttur sína, sem hefði verið rænt. Ásakanir Kern um ránið á dóttur hans fengu töluverða fjölmíðlaumfjöllun í Póllandi.

Hinn 16. ágúst 1992 birti tímaritið *Angora* viðtal við Michał Plisecki sem var lögmaður Malisiewicz-Gasior og eiginmanns hennar. Í viðtalinu sagði lögmaðurinn að Kern væri lygari sem hefði augljóslega misnotað vald sitt til að hafa áhrif á rannsóknina á meintu ráni á dóttur hans. Lögmaðurinn hélt því einnig fram að Kern og eiginkona hans hefðu reynt að leggja dóttur sína inn á geðsjúkrahús og dró hæfni þeirra sem foreldra í efa. Vegna ummæla Plisecki í viðtalinu veitti lögmannafélag svæðisins honum áminningu.

Kern, eiginkona hans og dóttir höfðuð meiðyrðamál gegn útgáfufyrirtækinu *Westra-Druk*. Þann 15. maí 1998 komst dómstóll í Łódź að þeirri niðurstöðu að ummælin hefðu verið meiðandi fyrir Kern og fjölskyldu hans og fyrirskipaði kæranda að birta afsökunarbeiðni og borga bætur. Áfrýjunardómstóll í Póllandi staðfesti niðurstöðu undirréttar. Áfrýjunardómstóllinn taldi að yfirlýsing um að Kern væri lygari gæfi til kynna að hann lygi almennt séð en það væri órökstudd skoðun. Áfrýjunardómstóllinn komst jafnframt að þeirri niðurstöðu að viðtalsgreinin hefði ekki þjónað neinum réttmætum almannahagsmunum og slík umfjöllun um fjölskyldulíf einstaklings væri ávallt ólöglegt jafnvel þó upplýsingarnar væru sannar. Kærandi áfrýjaði til Hæstaréttar Póllands án árangurs.

### **2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum**

#### ***Kæran***

Kvörtun kæranda laut að því að brotið hefði verið gegn tjáningarfrelsi hans samkvæmt 10. gr. sáttmálans með niðurstöðu dómsins í meiðyrðamálinu gegn honum.

#### ***Niðurstaða***

Báðir aðilar voru sammála um að niðurstaða pólskra dómstóla hefði falið í sér afskipti af tjáningarfrelsi kvartanda. Takmörkunin ætti stöð í pólskum lagaákvæðum sem stefndu að því lögmeta markmiði að vernda orðspor og réttindi annarra, sbr. 2. mgr. 10. gr. sáttmálans. Álitafnið væri því hvort takmörkunin væri nauðsynleg í lýðræðisþjóðfélagi.

Dómstóllinn benti á að stjórnámálemenn og opinberir embættismenn eins og Kern þyrftu stöðu sinnar vegna að þola meiri opinbera gagnrýni en aðrir. Kern hefði sjálfur gert meint mannrán dóttur sinnar að opinberu umfjöllunarefni með því að blanda löggæslufirvöldum, fjölmíðlum og stjórnámálemnum inn í málið. Við þessar kringumstæður hefðu málefni sem tengdust fjölskyldulífi

Kern verið nátengd stöðu hans sem stjórnámamanns og voru innlegg í opinbera umræðu. Dómstóllinn var því ekki sammála niðurstöðu pólskra dómstóla að birting viðtalsins hefði ekki þjónað neinum réttmætum almannahagsmunum og umfjöllun um fjölskyldulíf einstaklings með þessum hætti væri ávallt ólögmæt.

Dómstóllinn taldi að í viðtalinu hefði verið notað ögrandi og ósmekklegt tungutak og skort nærgætni við stjórnámamanninn. Engu að síður taldi dómstóllinn að fullyrðingar þær sem um ræddi í málinu, sem voru almennt studdar hlutlægum útskýringum, hefðu ekki verið ónauðsynleg og óréttlætanleg persónuleg árás á Kern og hefði ekki verið ætlað að móðga eða niðurlægja hann. Ekki væri hægt að segja að fullyrðingarnar væru úr hófi fram eða að þær hefðu verið umfram það sem væri liðið í opinberri umræðu. Vísað var til hlutverks fjölmiðla í lýðræðisþjóðfélagi að vera útverðir almennings og að það hlutverk gæfi þeim ákveðið svigrúm til vera ögrandi og gagnrýnir í umfjöllun.

Ennfremur hefðu sumar fullyrðingar sem kærandi var dæmdur fyrir verið gildisdómar og ekki hægt að staðreyna þær. Pólskir dómstólar hefðu jafnvel viðurkennt það en dómstólarnir hefðu sagt að það að kalla Kern lygara væri skoðun sem ekki væri hægt að sannreyna. Dómstóllinn sagði að gildisdómar gætu verið úr hófi fram ættu þær sér enga stoð í staðreyndum. Hins vegar taldi dómstóllinn að fullyrðing kæranda hefði í þessu samhengi átt nægilega stoð í staðreyndum og var hann því ekki sammála mati dómstóla pólska ríkisins að fullyrðingin hefði verið úr hófi fram.

Að lokum benti dómstóllinn á að harkalegt orðfæri í umfjöllun um stjórnámamann næði oft einnig til einkalífs þeirra. Það væri áhætta sem stjórnámamenn tækju og eðli fjálsrar umræðu, sem væri hornsteinn lýðræðislegs þjóðfélags. Jafnframt hefði kærandi verið dæmdur til að greiða bætur fyrir að birta fullyrðingar sem settar hefðu verið fram af annarri manneskju. Í því samhengi minnti dómstóllinn á að almennt þyrfti töluvert að koma til svo tjáningarfrelsi fjölmiðla undir þessum kringumstæðum sætti takmörkunum.

Dómstóllinn taldi því að dómstólum pólska ríkisins hefði ekki tekist að finna jafnvægi á milli þess að vernda einkalífsréttindi opinberra persóna og rétt kæranda til tjáningarfrelsis í málefnum sem varða opinbera umræðu. Dómstóllinn komst einróma að því að brotið hefði verið gegn 10. gr. sáttmálans.

Kæranda voru í samræmi við 44. gr. sáttmálans dæmdar 2.200 evrur í skaðabætur og 5.000 evrur í miskabætur. Auk þess voru kæranda dæmdar 4.760 evrur í málskostnað.